

1000 éves hagyományok

◆ 2015/4. szám ◆

A tartalomból:

- ◆ Nagymányok ipartörténete 1-2. oldal
- ◆ Beruházásokban bővelkedett az év 2-3-4-5. oldal
- ◆ Közösségteremtő rendezvények 5. oldal
- ◆ Eseménydús december 5. oldal
- ◆ Akikre büszkék vagyunk... 6. oldal

*Tisztelt olvasóink!
Kedves nagymányokiak!*

Ha a naptárra nézünk, akkor azt láthatjuk, hogy hamarosan itt a karácsony, az év vége, a megnyugvás és a szeretet ünnepe. Bizonyára sokan vannak, akik a dolgozók hétköznapi során – hozzám hasonlóan – sokkal inkább az éppen aktuális, valamint a következő feladatokra koncentrálnak, mint az év végi pihenésre, feltöltődésre. Ennek ellenére úgy gondolom, hogy mindenkinek jól és jókor jön a pihenés, különösen a 2015-ös esztendőben végzett munkák tükrében. Merthogy az elmúlt időszak bővelkedett feladatokban: sokan és sokat dolgoztak szeretett településünk fejlesztéséért, szebbé, élhetőbbé tételéért. A város és az önkormányzat nevében szívből köszönöm valamennyiük szerepvállalását!

Nemcsak a megannyi beruházástól, fejlesztéstől válik emlékezetessé mindannyiunk számára 2015. Tisztelem a múltunkat, megbecsülve a jelenünket és építve a jövőnket hívtuk életre idén az 1000 éves hagyományok elnevezésű programsorozatot, amely a visszajelzések alapján a helyi emberek mellett a környező és a partnertelepülések elismerését is kívánja. Hálásan köszönöm mindazok munkáját, akik szerepet vállaltak a rendezvénysorozat előkészítésében, megvalósításában. Ahogy az elmúlt években, úgy a 2016-os esztendőben is városunk építését és a helyi közösség támogatását tartja a legfontosabbnak céljának Nagymányok vezetése. Hittel, rengeteg munkával és az Önök támogatásával szeretnénk leküzdeni az akadályokat, megvalósítani reális elképzeléseinket. Ehhez kívánok mindannyiunknak jó erőt, egészséget, mindenek előtt pedig áldott ünnepeket és sikerekben gazdag, boldog új esztendőt.

Karl Béla polgármester

Nagymányok ipartörténete

Nagymányok történetében és gazdasági életében (a hagyományos paraszti gazdálkodás mellett) nagy jelentőséggel bír a szénbányászat. A település környezetének természeti adottságai, a Mecsek úgynevezett északi pikkelyének mészköve és feketeszena már évszázadok óta meghatározó fontosságú volt.

A felszín közeli szénrétegeket az 1820-as években kezdték ki-termelni. A helyi felhasználáson túl az első szénkereskedés a mai Petőfi utca Bonyhád felőli végén, a Wagner-féle vendéglő (szénkorcsma) udvarán volt.

A szénbányászat fellendülése az 1870-es évektől Riegel Antal (1819-1900), a prágai születésű bányamérnök nevéhez fűződik. Ő nyitotta meg ez első tárókat. Nagy fellendülést jelentett a Dombóvár-Bátaszék vasútvonal megépítése. Ehhez kapcsolódik majd az 1890-ben elkészült helyi iparvasút, ami egyben Tolna megye első széles nyomtávú iparvasútja is. Riegel idejében 1891-92-ben épültek az első munkásházák a mai Bartók, Bocskai és Mikszáth utcákban. A Riegel család sírja felkereshető a temetőben, egykori lakóháza falán a József Attila utcában emléktábla idézi fel a nevét.

A nagymányoki szénbánya rövid történetéből nem hagyható ki Szinger Bálint és Huszt Aladár mérnökök, bányaigazgatók tevékenysége. Az igazán nagy fellendülés az 1920-30-as években indult el. Ekkor épültek a ma is álló sorházak, emeletes munkáslakások. A termelés feltételeinek biztosításához, a munkások megfelelő ellátásához szükség volt orvosi rendelőre, mentőállomásra, munkásszállásra, mozira, sportpályára, kaszinóra, bányatársulati iskolára és vándoriskolára is. A jó kereseti lehetőségek, a környező falusias kistelepülésekhez képest jobb életkörülmények igen sok munkáscsaládot

vonzott Nagymányokra az ország egész területéről. Ezért épült meg 1960-ban a mai Újtelep lakónegyede.

Az energiapolitika változása, a széntelepek zavartsága és töredezettsége, valamint a kitermelés magas költségei miatt a nagymányoki bányát 1965-ben zárták be.

A felszín közelében megmaradt szénkészletek kitermelésére 2013-ban külszíni fejtést nyitottak, a kitermelés azonban rövid idő múlva ismét leállt. A mélyben rejtőző szénkészletek jövőbeni kiaknázására a „Máza-dél” projekt beindítását tervezik.

(Folytatás a 2. oldalon)

Beruházásokban bővelkedett az év

Az önkormányzat mellett a civil szervezetek és a német nemzetiségi önkormányzat is szerepet vállalt a sikerekben

Felújították a ravatalozót

A képviselő-testület a víziközmű befektetésekből kapott összeg túlnyomó részét, 6.876.766 Ft-ot az önkormányzat 414 helyrajzi számú temető területén lévő ravatalozó épületének felújítására, az előtető kivételére használta fel. A ravatalozó bővítésének tetőszerkezete nyeregtes kialakítással készült a Terc-Co Kft. tervei szerint. A beruházás 2014-ben kezdődött és 2015 májusában fejeződött be. A felújítás kapcsán a meglévő épület is új cserépfedést kapott. Az új előtető kialakításával 80 m²-es fedett terület került kialakításra.

Korszerű lett a fűtésrendszer

A Petőfi S. u. 69/A. számú posta épületének fűtésrekonstrukciójáról még 2013 márciusban döntött az önkormányzat. A Magyar Postával történt tárgyalások elhúzódása miatt az idei évben került sor a beru-

házásra, amelyet a helyiséget bérlő Magyar Postával kötött együttműködési megállapodás keretében a bérleti díj terhére végeztetett el az önkormányzat.

A helyiség fűtésrekonstrukciója márciusában valósult meg. Korábban a fatüzelésű kályhák téli üzemeltetése nehezítette a postán dolgozók hétköznapjait. A beruházás során 7 darab radiátort szereltek be a szakemberek, és az épületben lévő hőmennyiségmérős gázkazánra csatlakoztatták. A fejlesztés bruttó 1.006.380 forintba került.

Sikeres összefogás

A 2015-ös évben a Pitypang Óvodába egy háztartási kiserőmű (napelem) létesítése mellett az udvar bejárati részénél 70 m²-es térköburkolat készült, amelyet az óvodások jól kihasználnak az udvari játékok között motorozásra, kerékpározásra. *(Folytatás a 3. oldalon)*

Nagymányok ipartörténete

(Folytatás az 1. oldalról)

A bányában a feketeszen kitermelése során keletkező apró szemű, poros hulladékszenek hasznosítására 1936-ban megépült a brikettgyár. A termelés eleinte csak a helyi szenet, később a többi mecseki bánya por-szenét dolgozta fel. A mecseki bányászat megszűnése után külföldről behozott szénféléseket alakítottak át jól használható fűtőanyagá. A brikettgyártás

2000-ben szűnt meg. Hosszas átmeneti időszak után a gyárterület jelenleg rekultiváció alatt áll.

A Mecsek hegység tömegét alkotó leggyakoribb kőzet a mészkő. Ezt a követ már évszázadok óta használták a helyi építkezésekhez. Az iparszerű kőbányászat 1915-től jó néhány megszakítással és szünettel 1975-ig tartott. Az évek során több kisebb feltárást nyitottak. A követ elsősorban építkezésre, útépités-

re használták, de több mészégető kemence is működött. A jó minőségű triász mészkő bányászata 2015 őszen indult újra. A kitermelt nyersanyagot a lakott területek elkerülésével fogják majd szállítani.

Remélhetőleg Nagymányok nevét nem csak a bányászati múltjáról, hanem a közeljövőben ismét fellendülő szén- és kőbányászati jelenéről és jövőjéről is ismerni fogják.

A nagymányoki bányászat

legsomorúbb, letragikusabb napja 1932. december 28-a volt. Ezen a napon sűjtőlégrobbanás miatt 14 bányász vesztette életét. A bányász élet mindennapjait, a baleset körülményeit, az elhunyt bányászokat mutatja be a 2015. évi bányásznapra kiadott „Fekete aprószenetek” című könyv. Vurczerné Gánszler Beáta, Dull Zoltán és Neubauer Antal gyűjtő és feldolgozó munkája az utódok főhajtása a nagymányoki bányászat és bányászok előtt.

Beruházásokban bővelkedett az év

(Folytatás a 2. oldalról)

További fejlesztés még a sószoza kialakítása, amely 336.099 forintból valósult meg. A beruházáshoz az intézmény szülői munkaközössége is hozzájárult 100.000 forinttal.

Társadalmi szerepvállalás

A város vezetése még 2011 decemberében döntött úgy, hogy a Bartók Béla utcában a volt orvosi rendelőt a helyi Önkéntes Tűzoltó Egyesület részére tűzoltószertárrá alakítja ki.

A fejlesztést a Városüzemeltetési Csoport végezte, és tetemes társadalmi munkára is szükség volt ahhoz, hogy a jelenlegi formáját elnyerje az épület. A beruházás során egy garázst alakítottak ki a tűzoltóautó részére, továbbá a vizesblokk felújítása, a külső vakolat festése, új nyílászárók beépítése (főbejárat, valamint a garázskapu) is megvalósult. Az épület felújítása bruttó 1.608.903 forintba került.

Testvértelepülési emlékek

Az 1000 éves „hagyományok” ünnepségsorozat keretében augusztus 21-én kerültek leplezésre a Szemcsuk István bonyhádi faragóművész által bükkfából készített emlékoszlopok, amelyeken a testvértelepülések által felajánlott emléktáblákat helyezték el.

A testvértelepülések közül Teunz, Reicheisheim, és Jablonka által ajándékozott emléktáblák láthatók a Sportcsarnok előtti parkban.

Szárba szökkenek a tervek

A 2013-ban megnyitott új ipari területen a kábelgyártással foglalkozó Hobasch Kft. jelentette be elsőként igényét új önkormányzati területekre. A cég új üzemcsarnokkal szeretné bővíteni üzemelő létesítményét. Idén még négy vállalkozás jelentette be szándékát az önkormányzathoz, hogy az iparterületen vállalkozásuk fejlesztéséhez ingatlant szeretnének vásárolni. A város vezetése folytatja a megkezdett területrendezési, telekalakítási munkákat, hogy értékesítse a beruházási telkeket a négy vállalkozás részére.

Új kutat alakítottak ki

Tavaly augusztus végén földmozgás miatt beomlott a Kossuth utca végén található 5/A jelű mélyfuratú vízkút. A Katasztrófavédelem vis maior esetet állapított meg, ezért az önkormányzat az erre irányuló keretből pályázhatott a létesítmény felújítására. Az új kutat a jogerős létesítési engedély alapján a Geo-Genesis Bt. idén augusztus elején kezdte megépíteni. A települési ivóvízhálózatba – a negatív bakteriológiai vizsgálati eredményt követően – 2015. szeptember 28-án lehetett bevezetni. A beruházás 17.162.770 forintba került.

Beruházásokban bővelkedett az év

Költségtakarékos megoldás

A képviselő-testület 2015 áprilisában döntött arról, hogy megújuló energiával biztosítja a Polgármesteri Hivatal, a Pitypang Óvoda, valamint a József Attila utca 8/C,D számú ingatlanok villamos energia igényét napelemes rendszer telepítésével a KEOP-4.10.0/N/14 számú támogatási konstrukció keretében.

Az önkormányzat a pályázaton elnyert 29.842.854 forintból és a 2.911.469 önerőből valósította meg a beruházásokat. A napelemes rendszer telepítését a JET-VILL Kft. készítette.

pontja szeptember 28. volt. A fejlesztés hatására a modernebb orvosi és védőnői rendelők jobb ellátási körülményeket biztosíthatnak a lakosság számára. A beruházás konkrét eredményei: akadálymentes épület, korszerűsített nyílászárók, felújított padozat, hőszigetelt homlokzat, és felújított villamosrendszer. Továbbá az épületben új mosdók kerültek kialakításra, valamint a fűtésre és a vízellátásra való tekintettel új épületgépészeti rendszerek.

A felújított épületrészt a jelenleg szabványos korszerű villamos és tűzvédelmi szabványoknak megfelelően hozták létre. A József Attila utca 8. számú intézmény 345,18 m²-es területét érintette a teljes felújítás. Az épület előtt kialakításra került egy 103 m²-es parkoló, akadálymentes résszel. Az orvosi és a védőnői feladatok ellátásához az épület berendezésére és feladatellátásra a pályázatban 1.043.200 forint értékben tárgyi eszközöt és berendezéseket is vásárolt az önkormányzat. A fejlesztés összesen bruttó 60.000.000 forintba került.

Komplex fejlesztés

Az önkormányzat a középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése elnevezésű KEOP-5.7.0/15 támogatási konstrukció keretében pályázott a Művelődési Ház és Sportsarnok rekonstrukciós munkáira, amelyek idén december 10-ig fejeződnek be. A pályázaton igényelt támogatás 89.167.000 forint. A rekonstrukciós munkák során megvalósul a lapostető víz- és hőszigetelése, a burkolatok korszerűsítése, homlokzati hőszigetelés, valamint nyílászárócseréje. A Művelődési ház homlokzati hőszigetelése 987 m²-en történik meg, a lapostető hő- és csapadékvíz elleni szigetelése 242 m²-en, míg a homlokzati nyílászárók cseréje 315 m² területen. A Sportsarnok tetejére új nyitható kupolát építenek, és a tető hőszigetelése is megújul 1547 m² területen.

Középpontban az egészség

Az önkormányzat tavaly májusában döntött arról, hogy a DDOP-3.1.3/G-14 számú pályázati konstrukció keretében, „Az egészségügyi alapellátás fejlesztése Nagymányok városában” elnevezésű pályázatot benyújtja. A projekt közvetlen célja, hogy Nagymányok városában és a környező településeken élők számára hozzáférhetővé váljon egy korszerű, 433 m² nagyságú egészségügyi intézmény közszolgáltatásai. A beruházás idén július 21-én kezdődött, a munkák befejezésének idő-

Nagy jelentőségű, kisebb beruházások

Idén júliusban a SOLTÚT Kft. kátyúzási és útfelújítási munkákat végzett a településen mindösszesen 320 m²-nyi területen bruttó 3.838.258 forintért.

A település közterületi hulladékgyűjtésére az önkormányzat 247.650 forintért perforált lemezből készített hulladékgyűjtőket szerzett be, amelyekből eddig 8 darabot helyezett ki, és idén még további kettőt fog.

Az éves ünnepség kapcsán egy szép közterületi tájékoztató, illetve üdvözlőtáblát helyezett ki az önkormányzat. Mindezek mellett elkezdődött a városközponti park tereprendezése, és a vízrendezés is folyamatban van.

Az előző kiadvány megjelenése óta megvalósult rendezvények

- Bányásznapi, **2015. szeptember 5.**
- Nagymányoki Búcsú - Bor és Strudel Fesztivál, **2015. szeptember 26.**
- X. Országos Könyvtári Napok a Városi Könyvtárban, **2015. október 5-11.**
- A Székely letelepítés 70. évfordulója, **2015. október 4.**
- Október 23-i megemlékezés
- Márton napi lámpás felvonulás, **2015. november 11.**
- Márton napi „új bor” áldás a Székelyházban, **2015. november 12.**
- Adventi kézműves nap a Székelyházban, **2015. november 21.**

Eseménydús december

Nagymányoki Lakodalmas, 2015. november 28. Német Nemzetiségi Tájház és Sportcsarnok

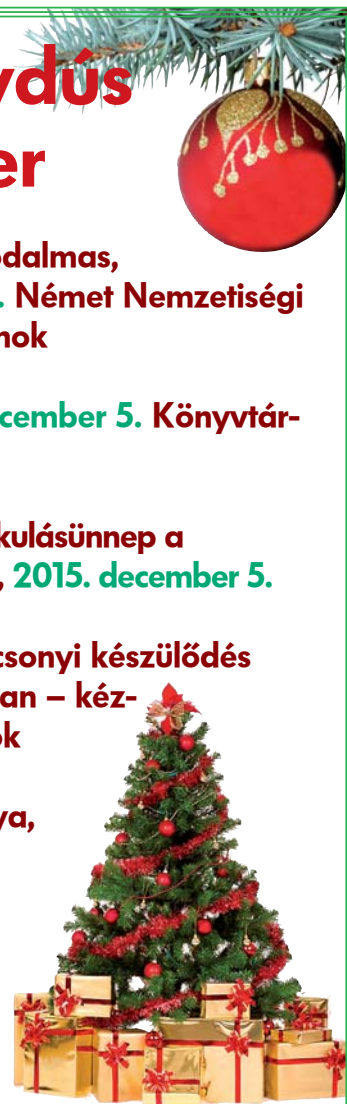
Romanap, 2015. december 5. Könyvtár-Klubszoba

Adventi vásár és Mikulásünnep a Székelyház udvarán, 2015. december 5.

Decemberben karácsonyi készülődés a Városi Könyvtárban – kézműves foglalkozások

Mindenki karácsonya, 2015. december 19.

Karácsonyi ünnep a Székelyházban, 2015. december 17.

Akikre büszkék vagyunk...

Nagymányok Város Önkormányzatának „Nagymányok Városért” Kitüntetés:
dr. Klausz Irén háziorvos 2015. augusztus 21.

Nagymányoki Német Nemzetiségi Önkormányzat „Für Großmanok” Kitüntető Cím:
Frau Inge Sippl (Teunz) 2015. augusztus 22.
Herr Helmut Borger (Reichelsheim) 2015. augusztus 22.
Herr Peter Hörr (Reichelsheim) 2015. szeptember 26.
Gungl László (Nagymányok) 2015. szeptember 26.

„Rendkívül megtisztelőnek érzem, hogy a Nagymányok Városért Díj átadása alkalmából méltathatom dr. Klausz Irén háziorvosunk tevékenységét. Vállalkozásom természete kettős, egyszerre könnyű és nehéz. Könnyű, mert széles körű az a szakmai életút, amit áttekinteni szándékozunk, éppen ebből fakadóan azonban nehéz is, mert szinte lehetetlen a tevékenység minden lényeges momentumát felidézni.

Dr. Klausz Irén Nagymányokon született 1950. szeptember 3-án. Az általános iskolát Nagymányokon, a gimnáziumot Bonyhádon végezte el. Egyetemi tanulmányait a Pécsi Orvostudományi Egyetemen

folytatta. Az egyetem elvégzése után a bajai kórház Patológiai Osztályán dolgozott, 1980-ban patológus szakvizsgát szerzett. A bajai kórházi munkát követően a bonyhádi kórház belgyógyászati osztályán folytatta a gyógyító tevékenységet, és belgyógyászatból eredményes szakvizsgát tett. 1999 júliusában visszatért szülőfalujába, Nagymányokra, azóta háziorvosi feladatokat lát el, a település községi orvosi irodájában álló orvosként Nagymányok és Kismányok településeken. 2002-ben háziorvostani szakvizsgát szerzett.

Munkája során a gyógyítás mellett nagy hangsúlyt fektet a prevencióra, a betegségek megelőzésére, a betegségek lehetőség szerinti korai felismerésére. Fontosnak tartja a kórházakkal, a klinikák osztályaival való együttműködést, jó kapcsolatot.

Az emberekkel való szoros kapcsolata révén bontakozott ki karitatív tevékenysége, amely során egyházak, civil szervezetek és egyének összefogása keretében a rászorultaknak való segítségnyújtásban aktívan részt vesz. Kapcsolatai révén adományokat juttatott a nagymányoki Idősek Otthonának, illetve rászoruló személyeknek. Segítségével orvosi eszközök, segédeszközök és egyéb adományok jutottak el azokhoz, akiknek ezekre szükségük volt.

Karitatív munkájának elismeréseként 2006-ban Tolna Megye Önkormányzatának közgyűlése dr. Klausz Irén részére Bezerédj István Díjat adományozott. A Nagymányoki Önkéntes Tűzoltó Egyesület 2008-ban, Flórián napján zászlóanyaság elvállalására kérte fel, amelyet a tűzoltó egyesületet megtisztelve, elvállalt.

A település és a lakossága érdekében végzett áldozatos, sokszor bizonyára megterhelő munkáját soha nem csituló lelkesedéssel és kitartással végzi. Nagymányok Város Önkormányzatának képviselő-testülete ezért munkássága elismeréseként és tisztelete jeléül 104/2015. számú határozatával a Nagymányok Városért kitüntető címet adományozza dr. Klausz Irén háziorvos részére.”

Karl Béla polgármester